

باسمه تعالی

سن مایه اجتماعی

مفاهیم و مدل‌های سنجش

دکتر علی اکبر رضایی، ارسلان فتحی‌پور

سرشناسه	:	رضایی، علی اکبر، ۱۳۵۰ -
عنوان و نام پدیدآور	:	سرمایه اجتماعی: مفاهیم و مدل‌های سنجش / علی اکبر رضایی، ارسال فتحی پور.
مشخصات نشر	:	تهران: انتشارات فرهنگ و تمدن، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	:	۱۴۰ ص:، جدول، نمودار.
شابک	:	978-600-6691-17-6
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	سرمایه اجتماعی
موضوع	:	کارآمدی سازمانی -- ارزشیابی
شناسه افزوده	:	فتحی پور، ارسال، ۱۳۴۴ -
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۲ ص ۲/ف/ HM۷۰۸
رده بندی دیویی	:	۳۰۳
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۱۳۶۶۵۸

ناشر: فرهنگ و تمدن هماهنگی و نظارت: مؤسسه اندیشه راهبردی آزاد

سرمایه اجتماعی: مفاهیم و مدل‌های سنجش

مؤلفین: دکتر علی اکبر رضایی و ارسال فتحی پور

چاپ اول: ۱۳۹۲ تهران

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۶۹۱-۱۷-۶

قیمت: ۷۰۰۰ تومان

کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است

آدرس: بزرگراه شهید همت، ابتدای سردار جنگل، نرسیده به چهار راه گلستان،

ساختمان پویا، واحد ۲۲

Email: sfti_1390@yahoo.com

تلفن: ۸۸۵۸۱۱۰۴-۴۴۷۱۸۸۸

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار
۹	فصل اول: چیستی سرمایه اجتماعی
۹	سرمایه اجتماعی چیست؟
۱۰	انواع سرمایه اجتماعی
۱۸	نظریه سرمایه اجتماعی برای اولین بار
۲۱	چارچوب ادراکی سرمایه اجتماعی
۲۲	هدف، اشکال و کانال‌های سرمایه اجتماعی
۲۲	- هدف سرمایه اجتماعی
۲۴	- اشکال سرمایه اجتماعی
۲۵	- کانال‌های سرمایه اجتماعی
۲۶	نقش سرمایه اجتماعی در توسعه
۳۵	سرمایه اجتماعی در تقابل با سرمایه فیزیکی و سرمایه انسانی
۳۵	پیامدهای سرمایه اجتماعی
۳۵	پیامدهای مثبت سرمایه اجتماعی
۳۶	پیامدهای منفی سرمایه اجتماعی
۳۷	منافع سرمایه اجتماعی
۳۷	منفعت اقتصادی سرمایه اجتماعی
۳۹	منفعت عمومی سرمایه اجتماعی
۴۲	سرمایه اجتماعی و منابع اقتصادی و سیاسی
۴۵	سرمایه اجتماعی و ساختار بزرگ اجتماعی
۴۸	ایجاد، حفظ و نابودی سرمایه اجتماعی

۵۲	ذخیره سرمایه اجتماعی
۵۷	فصل دوم: صاحب‌نظران سرمایه اجتماعی و رویکردهای مطرح آن
۵۷	صاحب‌نظران سرمایه اجتماعی
۵۷	الکسی دوتوکویل (۱۸۳۰)
۵۸	فرانسیس فوکویاما (۱۹۶۰)
۵۹	گلن لوری (۱۹۷۰)
۶۰	پیر بورديو (۱۹۸۰)
۶۲	رابرت پاتنام (۱۹۹۰)
۶۴	جیمز کلمن (۱۹۸۰)
۶۷	کریشنا (۱۹۸۰)
۶۷	برم و رام (۱۹۹۷)
۶۸	اینگلهارت و آسلانر (۱۹۹۷)
۶۸	پریچت و نازایان (۱۹۹۹)
۶۸	داسگوپتا (۱۹۹۹)
۶۹	رژ (۱۹۹۹)
۶۹	لان ویتسر (۲۰۰۰)
۷۰	رویکردهای سرمایه اجتماعی
۷۱	۱- تنوری‌های خطی و تکاملی
۷۴	۲- تنوری‌های ادواری
۷۸	۳- تنوری‌های ستیز
۸۳	فصل سوم: مروری بر نظریات سرمایه اجتماعی
۸۳	تعریف سرمایه اجتماعی
۸۵	شناسایی مفهوم و ابعاد سرمایه اجتماعی
۸۶	دیدگاه‌های مطرح در مورد سرمایه اجتماعی
۸۶	سرمایه اجتماعی از نگاه پیر بورديو
۸۷	سرمایه اجتماعی از نگاه جیمز کلمن
۸۹	سرمایه اجتماعی از نگاه فرانسیس فوکویاما
۹۰	سرمایه اجتماعی از نگاه گلن لوری
۹۱	سرمایه اجتماعی از نگاه رابرت پاتنام
۹۴	عناصر تشکیل‌دهنده سرمایه اجتماعی

۹۴	۱- انسجام اجتماعی
۹۵	۲- حمایت اجتماعی
۹۵	۳- مشارکت اجتماعی
۹۶	۴- اعتماد اجتماعی
۹۶	سرمایه اجتماعی در سطح کلان و اعتماد عمومی
۹۹	اعتماد به دولت و سرمایه اجتماعی
۱۰۰	پیش‌نیازهای کارکردی سازمان به عنوان سیستم اجتماعی
۱۰۰	سرمایه اجتماعی و سرمایه کالبدی
۱۰۳	فصل چهارم: مدل‌های اندازه‌گیری سرمایه اجتماعی
۱۰۳	مدل‌های اندازه‌گیری سرمایه اجتماعی
۱۰۳	۱-۳ مدل‌های کیفی سنجش سرمایه اجتماعی
۱۰۳	مدل CRLRA
۱۰۵	مدل SCAT
۱۰۶	۲-۳ مدل‌های کمی برای سنجش سرمایه اجتماعی
۱۰۷	۳-۳ الگوهای اندازه‌گیری سرمایه اجتماعی
۱۰۸	۱- الگوی مبتنی بر تعداد و ویژگی‌های ...
۱۱۰	۲- الگوی مبتنی بر تحقیقات پیمایشی
۱۱۳	۳- الگوی مبتنی بر رویکرد اقتصادی
۱۱۳	الگوی مبتنی بر ارزش روز شرکت
۱۱۳	الگوی مبتنی بر محاسبه صرفه‌جویی در هزینه‌ها
۱۱۵	تلفیق رویکردهای مختلف و آرایه الگوی نوین
۱۱۶	مؤلفه‌های ابعاد فرهنگی، اجتماعی و سیاسی و اقتصادی سرمایه اجتماعی
۱۱۶	۱- اعتماد
۱۱۸	۲- روابط متقابل
۱۱۹	۳- مشارکت
۱۱۹	۴- آگاهی عمومی
۱۲۰	۵- اخلاقیات
۱۲۲	۶- مسئولیت اجتماعی
۱۲۳	۷- مقررات رفتاری
۱۲۵	۸- ارزش‌ها

۱۲۵	۹- تُرم‌ها و هنجارها
۱۲۶	۱۰- دین و ایدئولوژی
۱۲۷	۱۱- نمادها
۱۲۸	۱۲- مثل‌ها و استعاره‌ها
۱۲۹	۱۳- جو و فضا
۱۳۰	۱۴- امنیت
۱۳۱	۱۵- نهادهای عمومی و مدنی
۱۳۲	۱۶- مشارکت سیاسی
۱۳۲	۱۷- انتخابات
۱۳۲	۱۸- قانون‌مداری
۱۳۳	۱۹- روزنامه‌ها
۱۳۳	۲۰- ارزش روز شرکت
۱۳۳	۲۱- میزان هزینه‌ها
۱۳۵	فهرست منابع

پیشگفتار

اصطلاح سرمایه اجتماعی به دورنمای سازمان اجتماعی مانند شبکه‌ها، هنجارها، اعتماد و مسئولیت که باعث افزایش پتانسیل تولیدی یک جامعه می‌گردد، اشاره می‌نماید. در اوایل سال ۱۹۷۰ ایتالیایی‌ها، مجموعه گسترده‌ای از حکومت‌های محلی قدرتمندی را در کشور ایجاد نمودند که به طور مجازی شکل آن‌ها یکسان بود. اما محتوای اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی آن‌ها به طور شگفت‌انگیزی متفاوت بود. برخلاف تصور، ما نمی‌توانیم این تفاوت‌ها را بر اساس عوامل آشکاری مانند سیاست‌های گروهی توضیح دهیم. قطعاً این تفاوت‌ها مربوط به سرمایه اجتماعی است.

اغلب گفته می‌شود «اگر نتوانید اندازه‌گیری کنید، نمی‌توانید مدیریت نمایید» و آنچه قابل اندازه‌گیری است، قابل انجام می‌باشد. با وجود تلاش‌های بسیار زیادی که محققان پیرامون سنجش و اندازه‌گیری «سرمایه اجتماعی» در اقصی نقاط دنیا به عمل آورده‌اند، متأسفانه یکی از بزرگ‌ترین نقاط ضعف موجود، فقدان اجماع آن‌ها پیرامون روش اندازه‌گیری این پدیده می‌باشد.

در راستای پرداختن به این امر مهم، به نظر نویسندگان، کمتر سازمانی در ایران وجود دارد که نسبت به سنجش سرمایه اجتماعی و ارائه برنامه بر اساس آن جهت ارتقاء سرمایه اجتماعی، دارای برنامه‌ای باشد. در این خصوص کتاب حاضر در قالب چهار فصل تدوین شده است.

در فصل اول کتاب، به چستی سرمایه اجتماعی پرداخته شده است. در فصل دوم، صاحب‌نظران سرمایه اجتماعی و رویکردهای مرتبط با سرمایه

اجتماعی بحث شده و در فصل سوم، به مرور نظریات مرتبط با سرمایه اجتماعی پرداخته شده و در نهایت در فصل چهارم، مدل‌های اندازه‌گیری سرمایه اجتماعی معرفی و مؤلفه‌های آن مورد مطالعه قرار گرفته‌اند. امید است که در نظر محققان و پژوهشگران این حوزه، مورد قبول واقع شود.

دکتر علی‌اکبر رضایی، ارسلان فتحی‌زاده